

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

**YURAK PATALOGIYALARINING BIR BIRIDAN FARQLARI
UALRNI ERTA ANIQLASH USULLARI VA INSULTNI KELIB CHIQISH
SABABLARI HAMDA PROFILAKTIKASI**

Musinjonov Alisherjon Qobiljon o'g'li

University of Business and Science "Tibbiyot kafedrası" o'qituvchisi,

Inomov Qodirxon Saidmamatovich

University of Business and Science "Tibbiyot kafedrası" o'qituvchisi,

Abdusattorova Sohiba Anvarjon qizi

University of Business and Science "Tibbiyot kafedrası" o'qituvchisi,

Yaqubboyev Tojiddin Rahmonovich

University of Business and Science "Tibbiyot kafedrası" o'qituvchisi,

Aripov Avazbek Abdullayevich

University of Business and Science "Tibbiyot kafedrası" o'qituvchisi,

alisherbee1995@gmail.com

qodirxon_1963@gmail.com

abdusattorovasohiba1@gmail.com

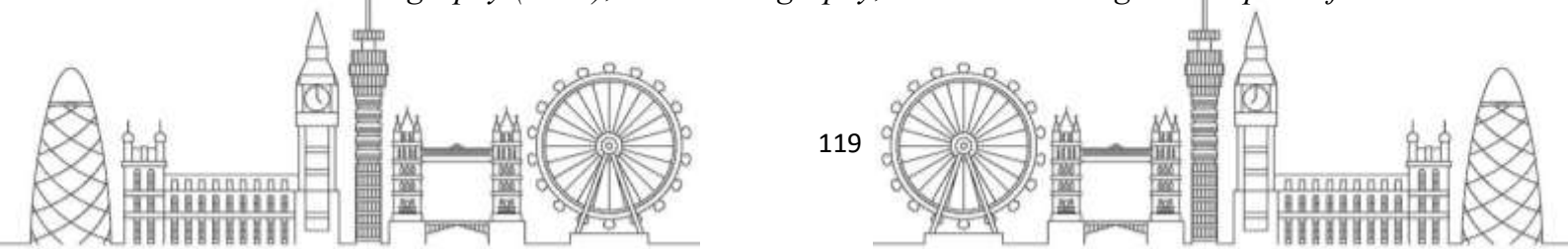
yaqubbayev@gmail.com

aripovavazbek@gmail.com

Annotatsiya. *Yurak patologiyalari, jumladan ishe mik yurak kasalligi, aritmiya va yurak etishmovchiligi, butun dunyoda o'lim va nogironlikning yetakchi sabablaridir. Ushbu kasalliklarning o'zaro farqlari, ularni erta aniqlash usullari, insult rivojlanishidagi roli va profilaktika choralari muhim amaliy ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqot yurak patologiyalarining klinik va patofiziologik xususiyatlarini, erta diagnostika uchun zamonaviy instrumental usullar (EKG, ekokardiyografiya, stress-testlar) qo'llash imkoniyatlarini o'rganadi. Shuningdek, yurak patologiyalarining insult rivojlanishiga ta'siri va ularning oldini olish bo'yicha kompleks profilaktika strategiyalari, jumladan hayot tarzini o'zgartirish va dori terapiyasi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari yurak-qon tomir tizimi kasalliklarini erta aniqlash va ularning og'ir asoratlarini, xususan insultni oldini olishda samarali yondashuvlarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *ishemik yurak kasalligi, aritmiya, yurak etishmovchiligi, erta diagnostika, insult, profilaktika, elektrokardiyografiya, ekokardiyografiya.*

Abstract. *Cardiac pathologies, including ischemic heart disease, arrhythmia, and heart failure, are among the leading causes of death and disability worldwide. The differences among these conditions, methods of their early detection, their role in the development of stroke, and preventive measures are of significant practical importance. This study examines the clinical and pathophysiological characteristics of cardiac pathologies and explores the use of modern instrumental diagnostic methods for early detection, including electrocardiography (ECG), echocardiography, and stress testing. The impact of cardiac*

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

pathologies on the development of stroke and comprehensive prevention strategies—such as lifestyle modification and pharmacological therapy—are also analyzed. The results of the study contribute to the development of effective approaches for early detection of cardiovascular diseases and the prevention of severe complications, particularly stroke.

Keywords: *ischemic heart disease, arrhythmia, heart failure, early diagnosis, stroke, prevention, electrocardiography, echocardiography.*

Аннотация. *Патологии сердца, включая ишемическую болезнь сердца, аритмию и сердечную недостаточность, являются одними из ведущих причин смертности и инвалидности во всём мире. Различия между этими заболеваниями, методы их раннего выявления, их роль в развитии инсульта, а также меры профилактики имеют важное практическое значение. В данном исследовании рассматриваются клинические и патофизиологические особенности сердечных патологий, а также возможности применения современных инструментальных методов ранней диагностики, включая электрокардиографию (ЭКГ), эхокардиографию и стресс-тесты. Также анализируется влияние сердечных патологий на развитие инсульта и комплексные стратегии профилактики, включающие изменение образа жизни и медикаментозную терапию. Результаты исследования способствуют разработке эффективных подходов к раннему выявлению сердечно-сосудистых заболеваний и предотвращению их тяжёлых осложнений, особенно инсульта.*

Ключевые слова: *ишемическая болезнь сердца, аритмия, сердечная недостаточность, ранняя диагностика, инсульт, профилактика, электрокардиография, эхокардиография.*

Kirish

Yurak-qon tomir tizimi kasalliklari, ayniqsa yurak patologiyalari, zamonaviy jamiyatda global sog‘liqni saqlash muammosiga aylangan. Ushbu kasalliklar nafaqat o‘zining yuqori tarqalishi, balki insult kabi halokatli asoratlarga olib kelishi bilan ham dolzarbdir. Ishemik yurak kasalligi, aritmiya va yurak etishmovchiligi kabi asosiy yurak patologiyalari o‘rtasidagi klinik va patofiziologik farqlarni aniq anglash, ularni vaqtida aniqlash va samarali profilaktika choralarini ishlab chiqish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Ushbu kirish bo‘limida tadqiqotning asosiy maqsadi – yurak patologiyalarining xususiyatlari, erta diagnostika usullari, insult bilan bog‘liqligi va profilaktika strategiyalarini kompleks o‘rganish orqali ushbu kasalliklarning og‘ir oqibatlarini kamaytirishga qaratilgan yondashuvlarni taklif etishdan iborat.

Asosiy qism

Yurak patologiyalarini o‘rganishda ularning klinik va patofiziologik xususiyatlarini farqlash asosiy ahamiyatga ega. Ishemik yurak kasalligi (IYK) asosan koronar arteriyalarning aterosklerozi natijasida yurak mushagiga qon yetishmasligi bilan tavsiflanadi. Asosiy klinik ko‘rinishi – stenokardiya, og‘riq ko‘krak qafasida

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

lokalizatsiyalanadi va jismoniy yoki hissiy zo‘riqish bilan bog‘liq. Aritmiyalar esa yurak urish ritmining buzilishi bo‘lib, ularning patogenezi impulsning hosil bo‘lishi, o‘tkazilishi yoki ikkalasining ham buzilishiga asoslanadi. Yurak etishmovchiligi (YE) yurakning pompa funksiyasining pasayishi, natijada to‘qimalarga yetarli miqdorda qon yetkazib berolmasligi holatidir. Bu uchta asosiy patologiya o‘rtasidagi farqni aniq anglash to‘g‘ri diagnostika va davolash strategiyasini tanlash uchun zarur.

Ushbu patologiyalarni erta aniqlash zamonaviy instrumental diagnostika usullari yordamida amalga oshiriladi. Elektrokardiografiya (EKG) aritmiyalarni, ishemiyaning belgilarini aniqlashda asosiy usul hisoblanadi. Uzoq muddatli EKG monitoringi (Holter) vaqt o‘tishi bilan yuzaga keladigan ritm buzilishlarini qayd etish imkonini beradi. Ekokardiografiya yurakning tuzilishi, kontraktil funksiyasi, klapanlar holati va YE darajasini baholashda o‘ta muhimdir. Stress-testlar, ayniqsa, yuk ostida yurakning ishemik reaksiyasini aniqlashga qaratilgan. Qon tomirlarining holatini aniq baholash uchun koronar angiografiya qo‘llaniladi. Ushbu usullarning kompleks qo‘llanilishi kasallikni erta bosqichda aniqlash va uning rivojlanishini prognozlash imkonini beradi.

Yurak patologiyalari insultning kelib chiqishida muhim omil hisoblanadi. Aritmiyalar, xususan atriyal fibrillyatsiya, yurak bo‘shlig‘ida tromblar hosil bo‘lishiga olib keladi, bu tromblar ajralib chiqib miyaga o‘tib, ishemik insultni keltirib chiqarishi mumkin. IYK ham insult xavfini oshiradi, chunki ateroskleroz jarayoni nafaqat yurak, balki miya tomirlarini ham zararlashi mumkin. Yurak etishmovchiligi esa qon aylanishining umumiy pasayishiga va miyaga qon oqimining buzilishiga sabab bo‘ladi. Shuning uchun yurak patologiyalarini o‘z vaqtida aniqlash va davolash nafaqat yurak funksiyasini yaxshilash, balki insult xavfini sezilarli darajada kamaytirish uchun ham zarur.

Profilaktika choralari ikki asosiy yo‘nalishda amalga oshirilishi kerak: birinchi darajali (kasallikning oldini olish) va ikkinchi darajali (asoratlarning oldini olish). Birinchi darajali profilaktikaga sog‘lom hayot tarzini saqlash, jumladan, muvozanatlangan ovqatlanish, muntazam jismoniy mashqlar, tamaki va spirtli ichimliklardan voz kechish, arterial bosim va qon shakarini nazorat qilish kiradi. Ikkinchi darajali profilaktika allaqachon aniqlangan yurak patologiyasi bo‘lgan bemorlarda olib boriladi. Bu antikoagulyantlar (masalan, atriyal fibrillyatsiyada), antiagregantlar (IYKda), arterial bosim va xolesterin darajasini pasaytiruvchi dorilar qabul qilishni o‘z ichiga oladi. Bemorlarni muntazam ravishda kuzatish, tibbiy maslahat va davolanish rejasiga rioya qilishni ta‘minlash profilaktikaning muvaffaqiyatli bo‘lishining asosiy shartidir. Shunday qilib, yurak patologiyalarini erta aniqlash, ularning insult bilan bog‘liqligini tushunish va kompleks profilaktika choralarini qo‘llash yurak-qon tomir tizimi kasalliklarining og‘ir oqibatlarini kamaytirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ishemik yurak kasalligi, aritmiya va yurak etishmovchiligi kabi asosiy yurak patologiyalari o‘rtasidagi klinik va patofiziologik farqlarni aniq anglash ularni erta aniqlash va samarali davolash uchun asos hisoblanadi.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

EKG, ekokardiografiya va Holter monitoringi kabi zamonaviy diagnostika usullari kasallikni dastlabki bosqichda aniqlash imkonini beradi. Yurak patologiyalari, ayniqsa atriyal fibrillyatsiya va yurak etishmovchiligi, insultning asosiy kelib chiqish sabablaridan biri bo'lib, ularni o'z vaqtida davolash va profilaktika qilish nafaqat yurak funksiyasini yaxshilash, balki miyaga qon quyilish xavfini sezilarli darajada kamaytirishga xizmat qiladi. Sog'lom hayot tarzini targ'ib qilish, birinchi va ikkinchi darajali profilaktika choralarini kompleks joriy etish yurak-qon tomir patologiyalarining og'ir oqibatlarini oldini olishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Shamsiyev A.M. Yurak-qon tomir kasalliklari: epidemiologiya va profilaktika. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti; 2020.
2. Karimov N.A. Xolter monitoringi: usullar va klinik qo'llanish. Toshkent: Fan va texnologiya; 2019.
3. Rasulova D.T. Yurak patologiyalari va insult: patogenez va davolash. Toshkent: O'zbekiston kardiologiya markazi; 2021.
4. Ahmedov S.S. Klinik kardiologiyaning zamonaviy muammolari. Tibbiyot axborotnomasi. 2018; 4(12): 45-51.
5. Yusupova M.R. Yurak etishmovchiligini kompleks baholash. Toshkent: Kardiojarrohlik instituti; 2022.

